

Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Φωτοπούλου

Τά ὄνειρα τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς Λατρείας μας : Ἀποδόμηση καί μαζικότητα

Τό κείμενο «Ἀποδόμηση καί μαζικότητα», δημοσιευμένο στόν «Ὁρθόδοξο Τύπο» (Ἰανουάριος 2001), εἶναι μιά τοποδέτηση στό ἄρθρο τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Πέτρου Βασιλειάδη, «Λειτουργική Ἀναγέννηση: Συμμετοχή τοῦ Λαοῦ καί ἐνεργοποίηση τῆς Ἀναφορᾶς»(ΣΥΝΑΞΗ, τευχ.72).

Ἐπειδή ἡ ἐπίθεση τῶν λεγομένων «Ἀνανεωτῶν» κατά τῆς λατρείας μας συνεχίζεται, ἀποφασίσαμε νά ἀναδημοσιεύσουμε τό κείμενο αὐτό.

Στό «Συμπόσιο» γιά τήν λεγομένη «λειτουργική ἀνανέωση» πού ἔλαβε χώρα στό Βόλο (22-25 Ὀκτωβρίου 2000) μεταξύ τῶν εἰσηγητῶν περιλαμβανόταν καί ὁ καθηγητής τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης κ. Πέτρος Βασιλειάδης. Ἀνάμεσα στήν πληθώρα τῶν ἀναφορῶν του στήν ἐσχατολογία παρενέβαλε καί τίς προτάσεις του γιά τά μεταρρυθμιστέα ζητήματα τῆς Λατρείας : ἀνακατανομή τῶν λειτουργικῶν ἀναγνωσμάτων, θέση τῆς γυναίκας στή Λατρεία, μετάφραση τῶν ἀναγνωσμάτων καί τῶν ὕμνων στήν καθομιλουμένη κ.λ.π. Ἡ μόνιμη ἐπωδός ἦταν ἡ αἰτουμένη συμμετοχή τοῦ λαοῦ, ἡ πρόγευση τῶν ἐσχάτων. Μήπως ὁμως στήν πραγματικότητα εἶναι βαδύτερα τά αἰτήματά του καί τά ὄραματά του; ὄχι μόνο αὐτοῦ ἀλλά καί πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν θεωρητικῶν τῆς λειτουργικῆς μεταρρυθμίσεως;

Ἡ συμμετοχή τοῦ λαοῦ στά «δρώμενα» εἶναι στ' ἀλήθεια μόνο μιά «ἔμμονη ἰδέα» μέ «τήν πλήρη ψυχodynamική ἔννοια», γιά νά χρησιμοποιήσουμε τή γλῶσσα τῶν «ψυχοθεραπευτῶν», ἢ ἐφαλτήριο γιά κάτι περισσότερο;

Οἱ θεωρητικές θέσεις τοῦ κ. Καθηγητοῦ φαίνονται καλλίτερα ἀναπτυγμένες στό 8 σελίδων ἄρθρο του «Λειτουργική Ἀναγέννηση : Συμμετοχή τοῦ λαοῦ καί ἐνεργοποίηση τῆς ἀναφορᾶς», πού δημοσιεύτηκε στό τεῦχος 72 τοῦ περιοδικοῦ «ΣΥΝΑΞΗ». Προσεκτική μελέτη τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Βασιλειάδη ἀποκαλύπτει τά κάτωδι:

1) Τά κριτήριά του γιά τήν ἀνάγκη «Λειτουργικῆς ἀναγεννήσεως» δέν εἶναι ὀρθόδοξα γιατί δέν εἶναι ἐκκλησιολογικά. Δέν εἶναι δέ ἐκκλησιολογικά διότι αὐτή ἡ «ἀνάγκη» δέν προέρχεται ἀβίαστα ἀπό τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἴδιος γράφει ὅτι «εἶναι...ἀπόρροια τριῶν ἐξελίξεων στό χώρο τῆς ἐπιστήμης καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς: (α) τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπιστήμης τῆς «πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας», (β) τῆς καταλυτικῆς ἐπίδρασης πού εἶχε ἡ

«λειτουργική κίνηση» σέ όλες άνεξαίρετα τίς χριστιανικές όμολογίες, και (γ) τής δημιουργίας ενός νέου κλάδου στήν έπιστήμη τής θεολογίας, εκείνου τής «λειτουργικής θεολογίας», μάλιστα μέ πολύ ούσιαστική Όρθόδοξη συμβολή».(σ.35).

Ασφάλως ούτε ή «πολιτιστική άνθρωπολογία», ούτε ή «λειτουργική κίνηση» τών χριστιανικών όμολογιών (λέγε, κατά τήν όρθόδοξη Παράδοση, «τών αίρέσεων»), ούτε «ή λειτουργική θεολογία» τών σπουδαστηρίων άποτελουν συνιστώσες τής ζωής τής Έκκλησίας. Στήν πραγματικότητα είναι θρησκευολογικά και όρθολογιστικά μορφώματα έπιμελώς προωδούμενα στους φοιτητές τών Θεολογικών και ιερατικών σχολών, στήν ειλικρινά άνησυχούσα διανόηση, σέ θρησκευτικούς κύκλους, πότε μέ δύσκολη έπιστημονικοφανή γλώσσα, πότε λαϊκότερα, σέ κάθε ευκαιρία και στιγμή.

2) Αύτά τά άντορθόδοξα κριτήρια του κ. Βασιλειάδη έχουν σάν φυσική συνέπεια ό κ. Καθηγητής, πρός στήριξη τών θέσεων του, νά αναφέρεται όχι στους Αγίους Πατέρες, αλλά στό «μανιφέστο του Dom Lambert» στόν Aidan Kanavagh και στόν π. Άλέξανδρο Schmemman, του όποιου κάθε λόγος θεωρείται θέσφατο. Έξ άλλου ό κ. Καθηγητής φαίνεται νά πιστεύει ότι οι μετά τόν 8ο αιώνα Πατέρες είναι θεολογικά άρρωστοι άφου διακηρύσσει ότι μετά τή χρυσή περίοδο του Χριστιανισμού ύπάρχει «έλλειψη ύ γ ι ο υ ς θεολογικού προβληματισμού» (σ.38)

3) Μαζί μέ τήν έπιμονή του για τήν εκφώνη άνάγνωση τών ευχών ό κ. Βασιλειάδης εκφράζει και τήν έπιθυμία του και για άλλες κατεδαφιστικές καινοτομίες : α) Ζητεί «τήν κατάργηση του τέμπλου στή σημερινή του μορφή»(σ.38). β) Ζητεί ή λατρεία «νά πραγματοποιείται στήν καθομιλουμένη γλώσσα»(σ.40). γ)Θέλει, λέει, «νά είμαστε ένήμεροι για τίς θεμιτές» (ποιός θά τό κρίνει; σ.σ.) έναλλακτικές λύσεις στήν αρχιτεκτονική και διαρρύθμιση του εκκλησιαστικού χώρου». δ)Άμφισβητεί τό ρόλο τών ψαλτών και τών χορών στή διευκόλυνση τής συμμετοχής του εκκλησιάσματος. ε)άμφιβάλλει για τό άν «τό είδος τής μουσικής πού χρησιμοποιείται είναι τό καταλληλότερο για νά αποδώσει τά νοήματα του κειμένου» (σ.40)

4) Ύβριζοντας και χλευάζοντας τή ζωντανή λειτουργική μας παράδοση ό κ. Βασιλειάδης, λησμονώντας τή θέση του ως ποιμαιομένου και κατά παραχώρηση διδασκάλου, μάς λέγει ότι ή λειτουργία, άν δέ γίνουν οι τερατώδεις αυτές μεταρρυθμίσεις του και άλλες ίσως, «μπορεί πολύ εύκολα νά εκτραπεί στήν καλύτερη περίπτωση σέ μία άχρηστη και περριτή τυπολατρία και στή χειρότερη σέ μαγική, σακραμενταλιστική (άκόμη και δαιμονική) εκδήλωση, πού άντί νά κατευδύνει τή χριστιανική κοινότητα πρός τό όραμα τής Βασιλείας, νά τήν αποπροσανατολίζει όδηγώντας την σέ άτομιστικές μυστικής ύφης άτραπούς...και τελικά στό θάνατο, στήν κόλαση.» (σ.40- 41). Δέν γνωρίζω τί είδους «λειτουργία» όνειρεύεται ό κ. καθηγητής. Πάντως όχι τήν όρθόδοξη Λειτουργία.

Είναι πολύ ένδιαφέρον νά παρακολουθήσει κανείς τόν πυρήνα τής σκέψης του κ. Βασιλειάδη. Από τή μία κόπτεται για «τήν πλήρη συμμετοχή του λαου στή λατρεία»(σ.40), για «συνειδητή συμμετοχή του λαου στήν Ευχαριστία»(σ.41), για «ένότητα...καθολικότητα...για προτεραιότητα τής κοινωνίας μέ τους άλλους»(σ.41). Από τήν άλλη τρεις φορές στό κείμενό του, άναφερόμενος στήν Έκκλησία, χρησιμοποιεί τήν κλασσική για τους κοινωνιολόγους, πολιτικούς και φιλοσόφους κατηγορία τής «μάζας», ή όποια όμως είναι ανοίκεια και άπαράδεκτη για τήν κατ' έξοχήν, μοναδική κοινωνία προσώπων, πού είναι ή Έκκλησία. Έτσι έμφανίζει τήν «Ευχαριστία ως μ α ζ ι κ ή έμπειρία» (σ.35) όμιλεί για «μ α ζ

ι κ ἡ ἔκφραση τῆς Ἐκκλησίας»(σ.37)καί γιά «μ α ζ ι κ ὀ ἐπαναπροσδιορισμό τῆς ταυτότητας τῆς Ἐκκλησίας»(σ.40).

Πῶς φαντάζεται ἄρα γε ὁ κ. καθηγητής ὅτι μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ἡ συμμετοχή τοῦ λαοῦ στή λατρεία; Γράφει : «Ὅσοι ἰσχυρίζονται τό θεμιτό τῆς ἱεραρχικῆς δομῆς τῆς λειτουργικῆς τάξης τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε ἐξαιτίας ἀδικαιολογήτου χριστομονισμοῦ, εἴτε ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἀρεοπαγιτικῶν κειμένων, ἀγνοοῦν ἢ ἠθελημένα παραποιοῦν τήν κλασσική ἐσχατολογική διατύπωση τοῦ ἀποστόλου Παύλου Α΄ Κορ. 15, 28. Ἱεραρχική δομή στήν Ἐκκλησία καί τή λειτουργία της θά ἐδικαιολογεῖτο, μόνο ἐφ' ὅσον ὑποσκάπταμε τό ὄραμα τῆς ἐσχατολογικῆς Βασιλείας καί μετατρέπαμε τήν Ἐκκλησία σέ θεσμό τοῦ κόσμου τούτου»(σ.37). Τελειώνει δέ τό ἄρθρο του μέ τήν εὐχή γιά «ὑπέρβαση τῆς φθαρτῆς ἱεραρχικῆς τάξης τῶν ἱερατικῶν χαρισμάτων, πού στήν οὐσία εἶναι ἀντανάκλαση τῆς πεπτωκυίας κοσμικῆς τάξης πραγμάτων»(σ.41).

Ποιό εἶναι τό μήνυμα καί τό σύνδημα τοῦ κ. Βασιλειάδη; Γκρεμίστε τίς δομές! Ἡ Ἐκκλησία μας, ὅπως γνωρίζουμε, ἔχει τήν ἱεραρχική της δομή. Ἔχει τόν Κλῆρο καί τό Λαό. Ὁ Κλῆρος χωρίζεται σέ ἀνώτερο (τριπλῆ διάκριση, Ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, διάκονος) καί κατώτερο (ὑποδιάκονοι, ψάλτες, ἀναγνώστες, νεωκόροι). Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης στά θεόπνευστα συγγράμματά του «Περί οὐρανόου ἱεραρχίας» καί «Περί ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας» βλέπει τήν Ἐκκλησιαστική ἱεραρχία, τήν «ἱεραρχική δομή» τοῦ κ. Βασιλειάδη, ὡς ἀντίτυπο καί εἰκόνα τῆς Οὐρανόου ἱεραρχίας. Αὐτό ἐνοχλεῖ ἀφάνταστα τόν κ. καθηγητή. Ἀδυνατεῖ νά κάμψει τόν αὐχένα καί νά δεχθεῖ ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς καί οἱ ἱερεῖς, ἔχοντες τήν ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ, ὄντες «οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων» (Α΄ Κορ. 4, 1) αὐτοί μ ὀ ν ο δύνανται τῇ προσευχητικῇ συμμετοχῇ τοῦ λαοῦ νά προσφέρουν τήν ἀναίμακτη θυσία «ὑπέρ τῶν ἡμετέρων (δηλ. τῶν δικῶν τους) ἁμαρτημάτων καί τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων» (Εὐχή τῆς Θ. Λειτουργίας). Ὅσους δέχονται ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς καί ἱερεῖς ἔχουν τήν ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ὁ κ. καθηγητής τούς κατηγορεῖ γιά «χριστομονισμό»!

Δέν μπορεῖ ἐπίσης ὁ κ. καθηγητής νά δεχθεῖ ὅτι οἱ κληρικοί ποιμαίνουν τήν Ἐκκλησία, ὅτι διαχειρίζονται τά πράγματά της κ.λ.π. Ἐμφορούμενος πιθανότατα ἀπό τήν κρυπτοπροτεσταντική θεωρία περί «βασιλείου ἱερατεύματος» ἰσχυρίζεται ὅτι ὅλοι οἱ πιστοί εἶναι συλλειτουργοί, πράγμα πού δέν στηρίζεται στήν ὀρθόδοξη λειτουργική παράδοση. Διαγράφει λοιπόν μέ τήν καθηγητική του μονοκοντυλιά, ὡς ἐμπόδιο τῶν θέσεών του, τά συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Μέ τή διαφορά ὅτι μαζί μ' αὐτά ὀφείλει νά διαγράψει ὅλους τούς Ἁγίους Πατέρες, οἱ ὁποῖοι τόν χρησιμοποιοῦν μέ ἄπειρο σεβασμό, πού τόν ἐρμηνεύουν καί τόν σχολιάζουν, ὅπως ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, οἱ Πατέρες τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἁγιορείτης κ.λ.π.

Λοιπόν; Κάτω οἱ δομές! Καί ὄχι μόνο οἱ ἱεραρχικές. Οἱ «ἐναλλακτικές λύσεις στήν ἀρχιτεκτονική καί διαρρύθμιση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χώρου» τίς ὁποῖες εἰσηγεῖται ὁ κ. Καθηγητής τί ἄλλο εἶναι παρά κατάργηση τῆς δομῆς τοῦ Ναοῦ. Ἡ τέλεση τῆς Θ. Λειτουργίας «στήν καθομιλουμένη γλώσσα» εἶναι κατάργηση τῆς δομῆς τῆς λειτουργικῆς γλώσσας. Ἡ ἀμφισβήτηση τῆς δυνατότητας τῶν ψαλτῶν καί τῶν χορῶν νά «διευκολύνουν τήν συμμετοχή τοῦ ἐκκλησιάσματος» σημαίνει τήν καταστροφή τῆς παραδοδομένης δομῆς τῶν συντελεστῶν τῆς Λατρείας καί τήν ὑποκατάσταση της ἀπό μιά μαζική συμψαλμωδία. Ἡ ἀμφισβήτηση τῆς καταλληλότητος τῆς ὑπό π ἄ ν τ ω ν θαυμαζομένης λειτουργικῆς μας μουσικῆς «γιά τήν ἀπόδοση τῶν νοημάτων τοῦ κειμένου» ὑποδηλώνει τήν ἐπιθυμία γιά

κατάργηση τής δομής του άρτίου μουσικού μας συστήματος, τής δομής τών ύμνολογικών κειμένων, τής δομής τών λειτουργικών βιβλίων. Καί ... «πάει λέγοντας».

Ποιά θά είναι ή συνέπεια τής καταργήσεως τών δομών; Η μ α ζ ο π ο ι η σ η τής Έκκλησίας, τό φρούδο όνειρο του κ. Βασιλειάδη. Μέ τήν κατάργηση του ιερού τέμπλου, τήν πιθανή άναστροφή τής Αγίας Τραπέζης, μέ τή «Βαβυλωνία» τής μαζικής συμφαλμοδίας, μέ μιά πιό «κατάλληλη» μουσική, μέ μιά γλώσσα του καθ' ήμέραν βίου κατά τήν τέλεση τής Λατρείας θά επιτύχουμε τή «μαζική έκφραση» τής Έκκλησίας. Άς προσθέσουμε μερικά μουσικά όργανα και ένα πλούσιο ανθώδη διάκοσμο για να έχουμε μιά πλήρη θεατρικότητα, κατάλληλη για τή «μάζα». Τό ανθρωπινό πρόσωπο χάνεται.

Είναι πολύ έκφραστικό τών απόψεων του κ. Βασιλειάδη και τών όμοψύχων του τό φρικτό και άπαράδεκτο σκίτσο που «φιγουράρει» ακριβώς πριν από τό άρθρο του κ. Καθηγητού κάτω από τό γενικό τίτλο: «Τό αίτημα τής συμμετοχής του λαού».(περ. ΣΥΝΑΕΗ σ.33) Έκει εικονίζονται τρία «πρόσωπα» χωρίς μάτια (έχουν μόνο φρύδια) χωρίς αυτιά, χωρίς στόμα!

Και τά τρία είναι μπλεγμένα σε διάφορες περιέργες γραμμές, μιά «σοῦπα», μιά άμορφη μάζα. Αυτή λοιπόν είναι ή περιβόητη συμμετοχή του λαού;

Υπάρχει όμως και κάτι πιό ενδιαφέρον στο έν λόγω άρθρο. Κι αυτό είναι ό τελικός στόχος αυτού του «μαζικού επαναπροσδιορισμού τής ταυτότητας τής Έκκλησίας», τον όποιο διακαώς επιθυμεί ό συγγραφέας του. Γράφει ό κ. Βασιλειάδης: «Η συνειδητή...συμμετοχή του λαού στην Ευχαριστία μέ τήν ενεργοποίηση (και φυσικά τήν εις επήκοον του συλλειτουργούντος πληρώματος τής εκκλησίας έκφορά τής ευχής) τής αναφοράς, θά έχει ως επακόλουθα τόσο τήν υπέρβαση τών εθνικιστικών, φυλετικών έκδηλώσεων, τήν προώθηση τής ενότητας τής Όρθοδοξίας, αλλά και τήν αναζήτηση τής όρατής ενότητας τής Έκκλησίας, όπως και τον άγωνα για τήν ενότητα τής ανθρωπότητας, αφού σταδιακά θά γίνει συνειδηση όλου του λαού ότι ή ή «λειτουργία του» προσφέρεται «ύπέρ τής οικουμένης». (σ. 41). Έκκινώντας από τήν έκφωνη αναφορά τής ευχής, που είναι τό πρώτο άνοιγμα, προωθούμε τήν ενότητα τής Όρθοδοξίας (άραγε δεν υπάρχει;), αναζητούμε και πετυχαίνουμε τήν όρατή ενότητα τής Έκκλησίας (σ' αυτήν ασφαλώς θά περιληφθεί κάθε έτεροδοξία, αφού, κατά τον συγγραφέα, άλλο είναι ή Όρθοδοξία και άλλο ή Έκκλησία) και φθάνουμε στην «ένότητα τής ανθρωπότητας», τής «οικουμένης».

Άς φανταστούμε μιά έξελισσόμενη, κινούμενη εικόνα ενός ναού: Έκφωνείται ή Αναφορά. Σταδιακά, καταργείται τό τέμπλο «ύπό τή σημερινή του μορφή» και στή συνέχεια, τελείως. Η Αγία Τράπεζα αναστρέφεται και ό ιερεύς ιερουργεί θεατρικά, όπως κάμουν οι παπικοί. Στή συνέχεια ή Αγία Τράπεζα μετακινείται προς τό κέντρο του Ναού και οι πιστοί κυκλώνουν τό δυσιαστήριο. Σε λίγο, δίπλα στον λειτουργούντα ιερέα παραστέκουν ιερείς άλλων δογμάτων στα πλαίσια τής «αναζητήσεως τής όρατής ενότητας τής Έκκλησίας». Ακόμη λίγο, και ό ναός διευρύνεται, οι τοίχοι εξαφανίζονται. Τό δυσιαστήριο του Χριστού μετατρέπεται σε «τράπεζα δαιμονίων» γιατί γύρω του είναι συναγμένοι οι θρησκευτικοί «λειτουργοί» όλων τών θρησκείων και τό «πλήρωμα» του ναού αποτελείται από μιά άγέλη πανθρησκειακή. Τό «όραμα» τής ενωμένης ανθρωπότητας έχει γίνει πραγματικότητα!

Ό κ. Βασιλειάδης πιστός στο σχεδιασμό του, προκάλεσε, όπως όμολογεί ό ίδιος, «διορθόδοξη διάσκεψη μέ θέμα «Όρθόδοξη Λειτουργική Αναγέννηση και ή όρατή ενότητα», ή

όποια διατύπωσε... «θεμελιώδεις άρχές», οί όποίες πρέπει νά διέπουν τήν κάθε χριστιανική λατρεία.» (περιод. ΣΥΝΑΞΗ τευχ. 72 σ. 39). Ήταν τό πρώτο βήμα για νά έπιτευχθεί κάποιο «μάντρωμα» όλων τών Όρθοδόξων, μία άντορθόδοξη «όμοιομορφία» κατά τήν τέλεση τής Λατρείας. Αυτό θά έξυπηρετήσει τήν πορεία πρός τήν ένότητα τών Χριστιανών.

Στίς άρχές Φεβρουαρίου 2000, στό Διορθόδοξο Κέντρο τής Μονής Πεντέλης έγινε τό δεύτερο βήμα πρός «τήν όρατή ένότητα τής Έκκλησίας». Όρθόδοξοι θεολόγοι φύρδην - μίγδην μέ Άγγλικανούς, προτεστάντες, Νεστοριανούς, Κόπτες, Σύρους υπό τήν αιγίδα του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών συζήτησαν για τή διδασκαλία τής Όρθόδοξης Θεολογίας στή νέα χιλιετία! Μαζί τους ή κ. Έμι Πιρισιμονιάν, υπεύθυνη έξωτερικών ύποθέσεων του Π.Σ.Ε., ή όποία «πολλές φορές καλείται νά ξεπερνά έντάσεις άκόμη και στό έσωτερικό τών Όρθοδόξων Έκκλησιών»(!), καθώς και ή Τζέιν Μέιλαντ, άγγλικανή «ίέρεια»! Δέν άπουσίαζε και ό κ. Βασιλειάδης (έφημ. «ΤΟ ΒΗΜΑ», Τρίτη 8 Φεβρ. 00 σελ. Α 21).

Ανακεφαλαιώνοντας τίς σκέψεις μας διαπιστώνουμε ότι ό ουσιαστικός στόχος τών, προκεχωρημένων ιδεών, άνανεωτών δέν είναι ή «άναγέννηση», αλλά ή Α Π Ο Δ Ο Μ Η Σ Η! Μέ τή μηδενιστική «θεολογική» τους σκέψη άποβλέπουν στήν κατάρρευση τών πάσης φύσεως εκκλησιαστικών δομών και, υπό τό πρόσχημα τής άναμορφώσεώς τους, προτείνουν ύποκατάστασή τους μέ άλλα σχήματα εύέλικτα και προσαρμόσιμα στή « μαζικότητα» του οικουμενισμού.

Βέβαια στό χώρο τής λεγομένης «λειτουργικής άναγεννήσεως» ύπάρχουν και οί καλοπροαίρετοι θεολόγοι, κληρικοί και λαϊκοί, καθώς και διανοούμενοι οί όποιοι βλέποντας μία αύξανόμενη εκκοσμίκευση άνησυχοῦν, και έσφαλμένα μεταθέτουν τίς εϋδύνες από τήν άμαρτωλή μακράν του Θεου βιωτή κληρικών και λαϊκών στήν άγιωτάτη λατρεία μας (γλώσσα, Τυπικό, Ακολουθίες) στίς συνημμένες μ' αυτήν εκκλησιαστικές τέχνες (Αρχιτεκτονική, Άγιογραφία, Μουσική) στή θεανθρώπινη δομή τής Εκκλησίας μας, στήν κανονική της τάξη. Όλα αυτά τά βλέπουν άπρηχαιωμένα και άνεπαρκή και θέλουν νά κάνουν τό πάν για νά έλκύσουν τόν κόσμο στήν Έκκλησία άθετώντας ή «διορθώνοντας» ό,τι έχει άποδησαυρίσει ή Παράδοση διά τής άγιοπνευματικής πείρας τών Άγίων έν τή Έκκλησία. Δυστυχώς έν άγνοία τους «ρίχνουν νερό στό νερόμυλο» τών φθορέων τής Όρθόδοξης Έκκλησιαστικής ζωής.

Ταπεινά έφιστούμε λοιπόν τήν προσοχή τους, αυτών τών καλοδιάθετων άποδεκτών τών τάχα ποιμαντικών «ρηξικέλευθων» προτάσεων για άποσύνδεση του άγιοπνευματικού-πατερικού ιστοῦ τής όρθοδόξου Λατρείας. Θα πρέπει νά προσέξουν ώστε νά μή γίνουν συνυπεύθυνοι μιās καταστροφικής άλλοτρίωσης της, μιās καταλυτικής άσυνέχειας, μιās διακοπής τής μέχρι τώρα άδιάκοπης λειτουργικής μας άναπνοής. Αυτόν μηχανεύονται οί «είδικοί» λειτουργιολόγοι που θέλουν νά εισάγουν άντί για τή ζωντανά ρέουσα μέσα στίς φλέβες μας λατρεία, μία άφύσικη μηχανιστική διαδικασία, άποκύημα τής έπιστημονικής τους φαντασίας. Νά προσέξουν οί καλοπροαίρετα ένδιαφερόμενοι για τό καλό τής Έκκλησίας νά μή γίνουν πολλαπλασιαστές τών άνοσίων μηνυμάτων τών «έκσυγχρονιστών» μέ κείμενά τους, μέ συζητήσεις, μέ διαλέξεις. Σέ μία τέτοια στάση θά τους βοηθούσε ή ταπεινή έμβάθυνση στήν τελουμένη λατρεία τόσο ή θεωρητική (μελέτη τών Άγίων Πατέρων οί όποιοι έρμηνεύουν τή θεία Λατρεία, όπως οί άγιοι Νικόλαος Καβάσιλας και Συμεών Θεσσαλονίκης) όσο και ή πρακτική μέ τή κατά δύναμιν συχνή συμμετοχή στίς ύπερτέλειες Ακολουθίες τής Έκκλησίας μας. Μέ τόν τρόπο αυτό θά άντιληφθούν ότι ή Έκκλησία, ως Σώμα Χριστου, έξουσα μεθ'

έαυτῆς τόν ἴδιο τό Χριστό, σύμφωνα μέ τήν υπόσχεσή του (Ματθ. 28, 10) καί τό ἅγιο Πνεῦμα ὀδηγοῦν Αὐτήν εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν (Ιωαν. 16,13), δέν μπορεῖ νά παρουσιάξει στή ζωή της, πού εἶναι ἡ Λατεία, συμπτώματα παρακιμῆς, τέτοια μάλιστα πού μποροῦν νά ὀδηγοῦν τοὺς ἀνθρώπους στήν κόλαση(!) ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ κ. Βασιλειάδης. Καί στή συνέχεια, χωρίς βία, δά γίνουν πρόμαχοι θερμοί τῆς ζωῆς λειτουργικῆς μας παραδόσεως.